

Navnebeskyttelsen Norge

Høringsvar – Oppfølging av Stortingets dokument nr 8:58 (2007-2008): Forslag til endring i lov om stadnamn

1 Innledning og bakgrunn

Navnebeskyttelsen Norge legger med dette fram sitt høringssvar til forslag til endring i lov 18. mai 1990 nr. 11 om stadnamn (stadnamnlova) §§ 6 og 8.

I tillegg må lovendringen ta hensyn til dok 8 forslaget der Stortinget enstemmig vedtok komiteens innstilling slik:

Komiteen mener derfor at det bør utredes å endre loven slik at kravet om at navnene skal følge gjeldende rettskrivingsprinsipper **ikke** skal gjelde selve gård-/bruksnavnet, og at kravet om ensartet skrivemåte i ulike funksjoner oppheves. (hjemlet i § 4)

Det følger av Statens Kartverk og Statens Navnekonsulenter sin praktisering av stadnamnlova at en endring er nødvendig.

Grunneiere over hele landet har blitt berørt av til dels vilkårlig/ tilfeldig saksbehandling der den enkeltes saksbehandlers syn i en del tilfeller har blitt utslagsgivende for resultatet. Statens Navnekonsulenter skriver innstillingene til Statens kartverk når skrivemåter skal fastsettes. Statens Kartverk har gjennom de vedtak som er gjort vist at de nærmest rutinemessig følger de innstillinger som navnekonsulentene har gitt. Endringen er svært ofte gjort uten at grunneier er informert.

For å unngå et unødvendig stort byråkrati er det viktig at Stortinget gir et lovverk som gir minst mulig rom for tolkninger etter det syn byråkraten måtte ha om en sak til behandling.

Navnebeskyttelsen Norge vil ikke i dette høringssvaret ikke gå inn i den argumentasjonen vi brukte i forbindelse med den enstemmige innstillingen som Stortingets familie og kulturkomite ga til Stortinget, og som ble enstemmig vedtatt av stortinget den 13. januar 2009.

Vi viser til det høringsnotatet vi leverte inn til høringen den 21 oktober 2008. (Vedlagt) De juridiske betraktninger som er gjort av adv. Olsson (H) hos advokatfirma Mageli den 6. februar 2008 og 8. april 2008. Samt samme firma sin kommentar av 7. mai 2008 til brev fra KUD finnes også i vårt dokument til høringen nevnt over. Disse juridiske betraktninger er viktige i denne sammenhengen.

2 Om gårdsnavn og bruksnavn

Kulturdepartementet gir i sitt Høringsnotat rom for å skille mellom gårds og bruksnavn. Dette er et forslag som ikke vil gi mindre, men mer konflikter.

En gård har som regel et gårdsnummer og en rekke bruksnummer som kan beskrive en jordteig/ skogsteig – eller en tomt. På bygda har hvert bruk/ gård sitt gårds og bruksnummer. Å gjøre et slikt skille som departementet legger opp til vil kunne gjøre arbeidet med gårdsnavn til en vanskeligere oppgave enn i dag.

Det er heller ikke i tråd med det enstemmige vedtak som Stortinget gjorde i saken den 13. januar 2009. Et enstemmig Storting har tatt et klart standpunkt når det gjelder denne saken. Dette er en forutsetning for det arbeidet departementet skal gjøre.

3. Vurdering av Høringsnotatet.

Stortinget har gitt Regjeringen/ Kulturdepartementet en klar oppgave:

”Stortinget ber Regjeringen fremme et forslag om endring i lov 18. mai 1990 nr. 11 om stadnamn, således at endring av bruksnavn ikke kan skje uten grunneiers samtykke.”

Det var en lang prosess som førte fram til dette vedtaket.

I Stortingets vedtak som ble gjort den 13. Januar 2009 går det klart fram at det er gårdsnavn det siktes til.

Saksordfører Trine Skei Grande (V) sier i sin innledning bl.a.: ” skrive navn på en riktig måte i landet vårt. Det som vi løfter i denne saken, er det som går på **gårdsnavn**. Der er det to elementer som vi har ønsket å løfte. Det første går på at mange har navnet sitt fra f.eks. en **gård**. Navn, språk og identitet henger nært sammen for oss mennesker...”

Olemic Thommessen (H) sier bl.a.: ”I dette tilfellet snakker vi om **gårdsnavn**, og **gårdsnavn** er selvfølgelig noe som også i stor grad angår de som bor på gården, de som eier **gården**, og kanskje særlig de som bærer slektsnavn som er sammenfallende med **gårdens**. Vi har en lang og god tradisjon som knytter seg til norske **gårder**. Det handler om identitet, det handler om et sterkt følt forvalteransvar, og det handler ikke minst om rollen som tradisjonsbærer. De aller fleste norske **gårdbrukere** eier ikke sin eiendom med samme mentalitet som mange av oss som har et hus vi kanskje lett selger, eller som vi flytter fra hvis vi skifter jobb eller sånne ting. Det å overta en **gård** er noe som er mye mer omfattende – det handler om å gå inn i en rolle, og det handler om å bære noe videre...”

Modulf Aukan (Krf) sier bl.a.: ” Eit forhold dette representantforslaget synleggjer, er i det høvet det er ønske om ulike skrivemåtar på **gardsbruk** i ei grend med fleire **gardsbruk**, slik det ofte er. Dette kan gje utfordringar på fleire område, slik som bygdebokskriving, slektsgransking,.....”

Trond Giske, statsråd (A) sier bl.a.: ” Sakens kjerne har vært hvorvidt reglene om skrivemåten av **gårds** og bruksnavn kan mykes opp, samtidig som vi fortsatt ivaretar kulturminnehensynet på en god måte. Det har lenge kommet sterke signaler fra **gårdeiere** som har opplevd at **gårds- eller bruksnavnet** er blitt endret slik at det ikke lenger samsvarer med skrivemåten av slektsnavnet. Det er relevant å spørre om det i det hele tatt er en oppgave for det offentlige å gi regler for hvordan navn på privat eiendom skal skrives. Når en enstemmig komité i 2005 gikk inn for det som er dagens ordning, der det tas utgangspunkt i nedarvet lokal uttale, var det fordi gårdsog bruksnavn er av mer enn privat interesse. De er en del av vår felles immaterielle kulturarv som det offentlige har en legitim interesse av å ta vare på, og de er språklige minner fra eldre og yngre tider. En del gårdsnavn er de eldste stedsnavnene i landet. Men navn på privat eiendom er ikke bare et offentlig felleseie. Det er også viktige for eieren og slekten. Navneformene som er fastsatt på bakgrunn av det regelverket vi vedtok i 2005, har skapt frustrasjon blant en del grunneiere.....”

Trond Lode (SP) sier bl.a.: ”Eg prøvde å gi uttrykk for ein slags skuffelse, for då eg gjekk gjennom forarbeida til den førre lovendringa, kunne eg heilt klart sjå at det var eit poeng for Stortinget at ein skulle leggja særleg vekt på grunneigars synspunkt, og at det ikkje skulle gjerast endringar utan at det var heilt prekære argument og grunnar for det. Så det eg sa, var meir eit uttrykk for at den **praksisen som har vore, kunne vi gjerne ha vore forutan.**”

Utthevinger er gjort av forfatter.

Fra forarbeidene til vedtaket og i Representantforslag nr 58 (2007-2008) beskrives det også gårdsnavn, eller gårds og bruksnavn.

Navnebeskyttelsen Norge mener at Departementets høringsnotat ikke er en oppfølging av Stortingets dokument nr. 8:58 (2207-2008).

Stortinget har forutsatt at en endring i loven skal gjelde gårdsnavn og bruksnavn. Dette er en forutsetning gitt av en enstemmig fagkomite og et enstemmig Storting.

4: Forslag til endring i stadnamnlova.

Navnebeskyttelsen Norge viser til en enstemmig fagkomite og et enstemmig Stortingsvedtak der det gis forutsetninger for hvordan endring av loven skal gjøres. Henvisning gjøres til Stortingets dokument nr. 8:58 (2007-2008).

Lovendringen må gjelde alle relevante paragrafer ihht Stortingets vedtak.
Navnebeskyttelsen Norge er særlig opptatt av at paragrafene §§ 4,6 og 8 endres.

Forslag til lovendring utarbeidet av advokat Olsson (H) finnes som eget vedlegg. Dokumentet er i sin helhet gjengitt i vedlegget: høring i Stortinget 21. oktober 2008.

Oppsummering.

Departementet har ikke fulgt opp det oppdraget som er gitt av Stortinget. I sitt punkt 3.1 Innledning skriver de i sitt høringsnotat ”.....*Stortingets vedtak synes å være....*” ”..... *Det er i denne sammenhengen viktig å skille mellom eiers rett til å påvirke skrivemåten på sin egen eiendom (navnet på det enkelte bruk), og eiers adgang til å påvirke skrivemåten av navn som også er førende for skrivemåten på andres stedsnavn i nærområdet og i kommunen (navnet på selve gården)*”

Gjennom denne innledningen forsøker departementet å skape et skille som ikke er forutsatt verken av en enstemmig fagkomite et enstemmig Storting.

Stortinget vil ha en endring som gir klargjøring/ forenkling, ikke en endring som skaper mer frustrasjon og konflikter blant medborgere samt flere arbeidsplasser i byråkratiet. Endringene i lovteksten må være klargjørende og ikke ytterligere prosessdrivende.

Alle gårdsbruk i Norge har hvert sitt navn. Departementets forslag ekskluderer flertallet av disse fra en viktig del av råderetten over sin eiendom. Forslaget skaper også en sirkelreferanse når det gjelder navnsetting gard-bruk-bruk-gard.

Med utgangspunkt i statsrådets uttalelse for 3 år og 6 måneder siden om en hurtig saksbehandling er vi skuffet over behandlingstiden.

Karen Haug Aronsen (KUD) har informert om at berørte parter og organisasjoner er hørt i forkant av utarbeidelsen av høringsnotatet. Det er da for Navnebeskyttelsen Norge oppsiktsvekkende at av vi som en viktig pådriver og representant for de saken gjelder ikke er hørt.

Vi konstaterer at departementet ikke har innhentet kunnskap om forskjellen mellom gardsnavn og bruksnavn samt opphavet for disse.

3/4

Høringsnotatet som departementet har utarbeidet er et godt utgangspunkt for fortsatt lang saksbehandling. Eks. sakene fra Østre Toten som nå er 16 år gamle, og uten avgjørelse, vil kunne eksistere i mange år til bare for å kunne avgjøre om gårdene/ brukene er bruk eller gårde